

Чим је објављено да је у Београду ухапшен бивши председник Републике Српске и хашки оптуженик др Радован Караџић, бујица претњи бошњачке политичке елите слила се на Републику Српску. Члан Председништва БиХ Харис Силајџић одмах је рекао да „треба ухапсити и Републику Српску” и да „нема правде док она постоји”. О овим и другим питањима у вези с Републиком Српском и Босном и Херцеговином разговарали смо с републичким премијером Милорадом Додиком.

Како тумачите последње нападе бошњачких политичара на Републику Српску?

Основни концепт бошњачке политичке елите је да, у очима света, од Бошњака направи једине жртве рата у Босни и Херцеговини. А када стекнете ореол жртве, онда имате право на све. Значи, имате право на освету, на грешку, право да мрзите, да тражите све што вам падне на памет. Не спорим да је у рату погинуло највише Бошњака. Али, гинули су и Хрвати, а страдао је и значајан број Срба. Због тога је немогуће правити жртву само од једног народа. Србе и Хрвате нису побиле хуманитарне организације него поборници бошњачке идеологије која је и сада на сарајевској политичкој сцени. Та идеологија заговара да све што јесте и што личи на Републику Српску истог тренутка треба осудити на нестанак.

Има ли идеологија о којој говорите реално упориште?

Нема. Република Српска је верификована Дејтонским споразумом, који је међународни уговор. Садашњост и будућност Републике Српске је у рукама свих њених грађана – Срба, Бошњака, Хрвата и осталих. О судбини Републике Српске неће одлучивати Харис Силајџић, Сулејман Тихић, Златко Лагумџија и слични који као инсистирају на некој правди, а у суштини само траже обрачун са Републиком Српском и освету. Сарајево напросто кључа од жеље за осветом. Можда је зато добро што је овде међународна заједница да то спречи. Али, та жеља за осветом је довела до нефункционисања земље, и лако је може одвести у коначан распад.

Да ово није престога оцена?

Реалност је да Федерација БиХ никад и није профункционисала. Слично је и са заједничким органима БиХ. Једино Република Српска функционише и има све капацитете за самосталан ход у будућност. Помало још делује и међународна заједница. Оно што Силајџић и остали нападају је могућност Републике Српске да самостално иде у будућност. У Бањалуци је данас власт која каже: „Ми имамо права која су нам дата у Дејтону и ми ништа друго не тражимо. Свако друго решење није само сукоб с нама него и са Дејтоном”. То што се њима не свиђа наш став, њихов је а не наш проблем.

Теза да ће хапшење Караџића и Младића довести до смиривања тензија и помирења у БиХ, показала се потпуно нетачном. Због чега су догађаји кренули супротним смером од очекиваног?

Делимично сам већ одговорио на ово питање. Ипак, подсетићу да сарајевски политички круг користи сваку прилику и сваки повод да прошлост искористи за обрачун са

Пише: Милорад Додик
уторак, 29 јул 2008 22:59

Републиком Српском и српским народом. Због тога је и Карацићево хапшење изазвало подизање политичких тензија. Иако није осуђен, Карацић су бошњачки политичари и медији већ прогласили „босанским Осамом бин Ладеном”, „крвником са Дурмитора”... Шта ако он буде ослобођен? Неко ће рећи да је то немогуће. Зашто би било немогуће када су ослобођени, рецимо, Рамуш Харадинај и Насер Орић? Зна се да је Карацић пристао на Лисабонски споразум и да је од нас посланика тражио да га подржимо. Прихватио га је и Алија Изетбеговић, а затим га је одбацио. То је, тврди творац споразума Жозе Кутиљеро, дефинитивно одвело БиХ у рат.

Како објашњавате да Карацићево хапшење није изазвало ниједан изгред у Републици Српској?

То је резултат наше укупне политике. Њен саставни део је и испуњавање међународних обавеза међу којима је и сарадња са Хашким трибуналом. И Карацић је пристао на Дејтонски споразум који обавезује и на сарадњу са Хагом. Републичка влада, и ја као њен премијер, води политику на принципима Дејтона. Верујем да је тога данас свестан и цео српски народ. Без обзира на то што је с правом разочаран неким пресудама Хашког трибунала, као и спорим вођењем истрага против Фрање Туђмана и Алије Изетбеговића. Тешко се отети утиску да је Хаг намерно чекао да они умру, па да тек потом објави да су били под истрагом за ратне злочине.

Због чега, пре свих, бошњачки политичари покушавају да суђење Карацићу претворе у процес укидања Републике Српске?

Због тога што дејтонска БиХ није остварење њиховог ратног циља. И због тога што она, од Дејтона до данас, није нашла свој унутрашњи механизам функционисања. Зато је функционисање БиХ искључиво резултат ангажмана западних сила, који је понекад био врло ригидан, наредбодаван и обележен претњама и кажњавањем многих српских политичара. Све је то чињено да би се сачувала БиХ и стекла какав-таква логистички оквир за деловање. Таква политика, ипак, није дала повољан резултат. И данас је БиХ подељено друштво, не само државноправним и територијалним целинама него и у менталитету – начину живота, поимању истине, виђењу будућности... Оваква БиХ, наравно, није онаква какву Бошњаци хоће. И зато и будуће суђење Карацићу желе да претворе у суђење Републици Српској. Од тога, сигуран сам, неће бити ништа. Њему ће се судити као појединцу. Очекујем да ће ово суђење бити фер, да ће бити засновано на чињеницама, а не на стереотипима и на медијској представи о карактеру рата у БиХ и његовим жртвама. На основу таквог стереотипа, за команду одговорност је осуђена Биљана Плавшић, што је правно веома проблематично.

Зашто вас је Странка демократске акције оптужила да штитите ратне злочинце, иако су Карацић и Стојан Жупљанин ухапшени у Србији, а сви хашки оптуженици који су били у Републици Српској одавно су у Хагу?

Њима смета јака позиција Републике Српске и њене власти коју ја тренутно персонализујем. Ваљда мисле да ће, ако „дохакају Додику”, нестати Република Српска. То, наравно, није тачно, јер је Република Српска трајна категорија, призната Дејтонским

Пише: Милорад Додик
уторак, 29 јул 2008 22:59

споразумом. Она ће опстати и ићи даље, без обзира на то да ли ћу је водити ја или неко трећи. По том питању ја немам дилема, иако сам био противник одређених сегмената у политици Радована Караџића. Поготово одбијања плана Контакт групе у лето 1994. године, после чега је Република Српска доживела најтеже ратне тренутке – од броја жртава, преко губитка територија, до прогона српског народа из западнокрајишких општина.

Цех Караџићевог сакривања, испоставило се у Србији, платили су многи српски политичари, па и Република Српска. Могу ли се те штете отклонити?

Доћи ће време да и о томе трезвено поразговарамо. Ја поштујем законску одредбу да је помоћ починиоцу кривичног дела кривично дело. Али, свима који нису имали везе са сакривањем оптужених за ратне злочине, а многи нису, морају се вратити сва права која су им одузета одлукама високог представника. Те одлуке не могу издржати тест правног система, поготово у заштити људских права. Што је још горе, нехапшење Караџића, Младића, Жупљанина и других, иако они нису били овде, Педи Ешдаун је искористио за кажњавање Републике Српске. Због тога нам је отео војску, цивилну и војну обавештајну службу, формирао Агенцију за истраге и заштиту БиХ, Суд и Тужилаштво БиХ... Морам рећи да смо сви ми, без обзира на то ко је био на власти а ко у опозицији, тражили начин да из те приче изађемо са што мање штете. Наглашавам да сва та решења нису била одраз става било које политичке гарнитуре у Српској. Политичка воља свих нас је изворни Дејтонски споразум. Само на тај начин БиХ може да обезбеди своје кретање у мирну и успешну будућност.

Да ли бошњачки политичари сталним атацима на Републику Српску покушавају да издејствују продужетак мандата високог представника међународне заједнице?

На прошлој седници Савета за спровођење мира рекао сам да је међународна заједница направила много добрих ствари у БиХ, али сам и упозорио да ће задржавање високог представника, поготово на силу, довести до дебакла међународне мисије у БиХ. И данас мислим да је тако. На крају крајева, пре две године, ти исти представници међународне заједнице, говорили су да ће мисија Канцеларије високог представника престати чим БиХ са Европском унијом потпише Споразум о стабилизацији и придруживању. Сада се види да су тада лагали. Ја не спорим да високи представник, по Дејтону, има пуна овлашћења везана за питања ратних злочина. Но, његово мешање у унутрашње односе у БиХ, или, пак, у односе са Европском унијом не долази у обзир. Ако се то деси, опет ћемо, као у новембру прошле године када је високи представник покушао да нам мења начин одлучивања у парламенту БиХ и Савету министара, показати наше оштре намере. То не зависи од мене лично, него од читаве једне екипе која трајно стоји на овим позицијама.

На који начин се најбоље брани дејтонска позиција Републике Српске?

Развојем, економском стабилношћу и поштивањем закона. Сви показатељи говоре да ми идемо напред. Прошле године је запослено 28.000, а у првих шест месеци ове године још 14.000 људи, иако смо имали велики број стечајева. Сада у Републици Српској има око

Пише: Милорад Додик
уторак, 29 јул 2008 22:59

130.000 незапослених, а пре неколико година било их је нешто мање од 200.000. Имамо суфицит буџета, на рачуну за развој имамо 1,3 милијарди марака. Тај новац користимо за дугорочни развој. Из буџета за јавну потрошњу трошимо 36,7 одсто, иако смо знатно повећали примања јавних службеника. Повећавамо обим бруто друштвеног производа и он ће ове године бити преко осам процената. У Федерацији је јавна потрошња 63 одсто, њихова пореска оптерећења су много виша. Код нас су доприноси на плате из фондова 48, а у Федерацији 61 одсто. Порез на добит у Републици Српској је 10, а у Федерацији 30 процената. Струја у Федерацији је за домаће потрошаче 30 одсто скупља него код нас. Да Република Српска није бољи део БиХ, онда 427 фирми из Федерације не би пребацило седиште код нас, чиме су постали наши порески обвезници. Због тога што већину новца из буџета троши на социјална давања, њу су хрватски политичари назвали „садака државом”. Да смо бољи део БиХ, потврдили су и Међународни монетарни фонд и Светска банка.

Шта је најбоље решење за БиХ?

Дејтонски споразум, без дилеме. Њиме је нађен баланс између три народа и два ентитета. Нажалост, поремећај тог баланса је довео до велике поларизације у БиХ. Ми бранимо оно што нам је остало, а они који су нешто добијали понашају се по систему „што више једу све су гладнији”. То је проузроковано и тиме што унутрашње политичке снаге нису решавале отворена питања, већ се то радило под притиском странаца, који су, када им ништа није полазило за руком, отварали процесе против значајнијих српских политичара, као што је Мирко Шаровић, Младен Иванић, па и ја. Све су то радили само због тога што смо се супротстављали неким њиховим плановима. Не могу ни да замислим шта мене очекује у будућности, ако о томе свему буду одлучивали странци.

Боро Марић

Б. М.